

جوانان؛ قربانیان بزرگ کرونا

کشورهای جهان در بحرانی به سر می‌برند که با همه‌گیری نوع جدیدی از ویروس کرونا، عامل بیماری کووید-۱۹ آغاز شد؛ اعمال محدودیت‌های مختلف بر فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی برای کاهش تعاملات و تماس‌های انسانی جهت کنترل شیوع ویروس، زنجیره عرضه و تقاضای جهانی را مختل کرده و بیکاری را به حد چشمگیری در کشورها افزایش داده است.

به گزارش سایت خبری پرسون، نرگس اکبری‌پورروشن، پژوهشگر اقتصادی در یادداشتی نوشت:

بنابر گزارش رصد هفتم سازمان بین‌المللی کار که در ۲۵ ژانویه ۲۰۲۱ منتشر شده، ۹۳ درصد کارگران در جهان هنوز هم در کشورهایی با انواعی از اقدامات تعطیلی محل کار زندگی می‌کنند. این اقدامات عمدتاً مبتنی بر بخش فعالیت یا منطقه جغرافیایی هستند که ۷۷ درصد کارگران را در آغازین روزهای سال ۲۰۲۱ تحت تاثیر قرار داده است (در اواخر جولای ۲۰۲۰ این رقم ۸۵ درصد بوده است).

برآوردهای جدید نشان می‌دهد بازارهای کار در کشورهای جهان در سال ۲۰۲۰ به حد غیرمنتظره و بی‌سابقه‌ای آسیب دیده‌اند: در سال ۲۰۲۰، ۸ / ۸ درصد از ساعات کار جهانی نسبت به سه‌ماهه چهارم سال ۲۰۱۹ (معادل تقریباً ۲۵۵ میلیون شغل تمام‌وقت با فرض ۴۸ ساعت کار در هفته) از دست رفته است. این کاهش در ساعات کار به معنای کاهش اشتغال از یکسو و کاهش در ساعات کار شاغلان از سوی دیگر است. به‌طورکلی، کاهش اشتغال در سال ۲۰۲۰ نسبت به سال ۲۰۱۹ معادل ۱۱۴ میلیون شغل برآورد می‌شود. البته این کاهش اشتغال عمدتاً به دلیل افزایش جمعیت غیرفعال بوده است (حدود ۷۱ درصد) تا بیکاری. حدود ۸۱ میلیون نفر از این افراد از بازار کار خارج شده‌اند. این امر منجر به کاهش ۲ / ۲ درصدی نرخ مشارکت اقتصادی جهان در سال ۲۰۲۰ شده است. همچنین برآورد می‌شود ۳۳ میلیون نفر در سال ۲۰۲۰ در جهان بیکار شده‌اند.

در این بین، توزیع این آثار بین گروه‌های مختلف یکسان نبوده است؛ به‌عنوان نمونه، کاهش اشتغال برای کارگران جوان ۸ / ۷ درصد از کارگران با سنین بالاتر بیشتر بوده است. داده‌های بین‌المللی نشان می‌دهد که بحران کرونا جوانان را سریع‌تر و شدیدتر دچار آسیب می‌کند، چون این بحران چندین تکانه بر آنها تحمیل کرده است که مهم‌ترین آنها عبارتند از: ۱- اختلال در تحصیلات و آموزش که می‌تواند فرصت‌های شغلی بالقوه و درآمد در آینده را کاهش دهد؛ ۲- موج کنونی ازدست‌دادن شغل و ازبین‌رفتن کسب‌وکارها و استارت‌آپ‌ها که درآمد و اشتغال را کاهش می‌دهد (و حقوق کار را تهدید می‌کند)؛ و ۳- ظهور موانع بزرگ‌تر برای یافتن شغل، ورود (یا ورود مجدد) به بازار کار و تلاش برای انتقال به شغل‌های بهتر. این تکانه‌ها درحالی بر جوانان وارد شده که این افراد قبل از بحران کرونا هم با چالش‌هایی جدی مواجه بوده‌اند.

قبل از آغاز بحران، نزدیک به ۶۸ میلیون جوان در جهان بیکار بودند و بیکاری بر ۶ / ۶ درصد مردان و زنان جوان اثر گذاشته بود. حدود یک‌پنجم از جوانان در جهان، یا ۲۶۷ میلیون نفر، نه اشتغال، نه تحصیلات یا آموزش داشتند (NEET). نرخ NEET زنان جوان از ۳۱ درصد بیشتر بوده، درحالی‌که این نرخ برای مردان جوان ۱۳ / ۹ درصد است که در کشورهای با درآمد متوسط به پایین تقریباً به ۴۰ درصد می‌رسد. همچنین شمار زیادی از جوانان، به‌خصوص زنان جوان، در بازار کار اشتغال ناقص دارند یا دلسرد شده‌اند و از جست‌وجو برای شغل دست کشیده‌اند. این شرایط با وقوع بحران کرونا بدتر هم می‌شود.

جوانان در صورت اشتغال هم، عموماً در انواعی از مشاغل متمرکز هستند که آنها را نسبت به ازدست‌دادن شغل و درآمد در طول بحران کنونی آسیب‌پذیر می‌کند. مجموعاً ۱۷۸ میلیون کارگر جوان در دنیا، بیشتر از ۴ نفر در هر ۱۰ جوان شاغل در جهان، در بخش‌هایی اشتغال به‌کار داشته‌اند که وقتی بحران شروع شد بیشترین آسیب را دیدند. تقریباً ۷ درصد (یا ۳۲۸ میلیون) از کارگران جوان در جهان به مشاغل غیررسمی مشغول هستند، درحالی‌که حدود ۶۰ درصد از کارگران بزرگسال (۲۵ سال و بالاتر) به این مشاغل اشتغال دارند. این درحالی است که اشتغال غیررسمی غالباً با شرایط ضعیف‌تر کاری، نمایندگی ضعیف در اتحادیه کارگری و حمایت محدود از طریق روابط کار همراه است.

به همین دلیل، جوانان عموماً از بزرگسالان کمتر درآمد دارند و بیشتر در مقابل تکانه‌های درآمدی آسیب‌پذیرند. تحلیل داده‌های ۶۴ کشور (که ۳۰ درصد کارکنان جوان جهان را به خود اختصاص می‌دهند) نشان می‌دهد که درآمدهای ساعتی به‌طور متوسط ۷۱ درصد برای بزرگسالان ۲۵ تا ۵۴ ساله بیشتر از جوانان است. در نتیجه و همچنین به‌خاطر سطح پایین پس‌انداز، جوانان به‌طور ویژه‌ای در مقابل تکانه‌های درآمدی آسیب‌پذیرند. علاوه‌براین، جوانان زیر ۳۰ سال حدود ۷۰ درصد از جریان مهاجرت بین‌المللی را به خود اختصاص می‌دهند. بسیاری از مهاجران جوان از اثرات تعطیلی و بسته‌شدن محل کار و مرزها رنج می‌برند و نه می‌توانند به شغل‌های خود و نه به کشور مبدأ خود بازگردند.

علاوه‌بر وضعیت اشتغال و درآمد جوانان که در وضعیت بحران بدتر شده، تحصیلات و آموزش فنی و حرفه‌ای و آموزش حین خدمت هم هر دو دچار اختلالات شدید شده‌اند. در پیمایش مشترک اخیر سازمان بین‌المللی کار، یونسکو و بانک جهانی، حدود ۹۸ درصد از پاسخ‌دهندگان تعطیلی کلی یا جزئی موسسات فنی و حرفه‌ای و مراکز آموزشی را گزارش داده‌اند. گرچه بالغ‌بر دوسوم از آموزش‌ها درحال حاضر از راه دور و غالباً به شکل آنلاین انجام می‌شوند، تعداد کمی از کشورهای کم‌درآمد این تغییر را به‌طور واقعی ایجاد کرده‌اند. درواقع، به‌دلیل زیرساخت‌های ضعیف و موانع بیشتر برای دسترسی به تکنولوژی (سخت‌افزار و نرم‌افزار) و خدمات آموزش آنلاین، اثر منفی تعطیلی مدارس و مراکز آموزشی بر ستانده برای دانش‌آموزان و دانشجویان در کشورهای با درآمد کم (و خانوارهای فقیر در هر دوی کشورهای کم‌درآمد و پردرآمد) بزرگ‌تر است. به‌علاوه، کمبود مهارت‌های دیجیتال در بین معلمان و

دانش‌آموزان مانع دیگر در اجرای کارآمد آموزش و تعلیم آنلاین است.

همچنین پیمایش جهانی جدید دیگری که توسط سازمان بین‌المللی کار و شرکای بنیاد جهانی مشاغل شایسته برای جوانان انجام شد، نشان می‌دهد بیش از یک جوان در هر ۶ جوان مورد بررسی از زمان شروع بحران کووید-۱۹ با توقف کار مواجه شده است. در میان جوانانی که در اشتغال باقی مانده‌اند، ساعات کار حدود ۲۳ درصد کاهش یافته است. علاوه بر این، حدود نیمی از دانشجویان جوان احتمال تاخیر در اتمام تحصیلات جاری‌شان را گزارش می‌کنند، درحالی‌که ۱۰ درصد از آنها انتظار دارند کلاً نتوانند آنها را به اتمام برسانند. در یک مقیاس استاندارد شده از بهزیستی ذهنی، بیشتر از نیمی از جوانان مورد بررسی از آغاز پاندمی دچار اضطراب یا افسردگی شده‌اند.

در نهایت، به نظر می‌رسد بحران کرونا باعث دلسردی تعداد زیادی از جوانان و خروج از بازار کار شده است؛ در شرایطی که امکان یافتن شغل محدود است، جوانان به دلیل سابقه کم یا فقدان سابقه با موانع بیشتری برای یافتن شغل مناسب روبه‌رو هستند. از این رو است که نرخ‌های مشارکت نیروی کار برای جوانان در سراسر جهان به مقدار زیادی کاهش یافته است. به دلیل محدودیت‌های فعلی برای جست‌وجوی شغل، چالش اصلی تضمین این مورد است که جوانان تعلق و دلبستگی خود را به بازار کار از دست ندهند، زیرا این امر ممکن است پیوستن دوباره به بازار کار بعد از بهبود اقتصادی را دشوارتر سازد.

وضعیت مشابهی در ایران هم مشاهده می‌شود: براساس آمارهای جدید منتشرشده، به رغم کاهش نرخ بیکاری، نرخ مشارکت در کشور در پاییز ۱۳۹۹ نسبت به فصل مشابه در سال ۱۳۹۸ کاهش یافته است که به معنای خروج تعداد زیادی از افراد از بازار کار است. همچنین براساس اطلاعات متقاضیان بیمه بیکاری که در سه ماهه نخست شیوع کرونا (اسفندماه ۱۳۹۸ و فروردین و اردیبهشت ۱۳۹۹) بیکار شده و تقاضای بیمه بیکاری داده بودند، بیشترین متقاضیان در رده سنی جوانان قرار دارند. این امر از آنجا ناشی می‌شود که معمولاً افراد با سابقه شغلی کمتر بیشتر در معرض تعدیل قرار دارند. براساس ادبیات بازار کار نیز جوانان، حتی در بهترین دوران، بیشتر از بزرگسالان در معرض بیکاری یا اشتغال در مشاغل کم‌کیفیت قرار دارند.

ترکیب بحران‌های تحصیلی و بازار کار باعث شده که کارشناسان جوانان را یکی از قربانیان اصلی پیامدهای اجتماعی و اقتصادی بحران کرونا بدانند، چراکه این خطر وجود دارد که اثرات درازمدت این پیامدها در تمام طول زندگی کاری جوانان باقی بماند و به تعبیر سازمان جهانی کار به ظهور «نسل قرنطینه (Lockdown generation)» منجر شود. نظر به شرایط نامطلوب اقتصادی، جوانان در تلاش‌های اولیه خود برای یافتن شغل یا ترک شغلی که با سابقه تحصیلی‌شان مطابقت ندارد ناکام می‌مانند. با توجه به اینکه رکود تشدیدشده با بحران کووید-۱۹ بسیار شدیدتر از رکودهای قبلی است، از دست دادن طولانی‌مدت دستمزد به احتمال زیاد توسط تمامی گروه‌های سنی جوانان که از آموزش‌های متوسطه یا دانشگاهی طی سال تحصیلی ۲۰۱۹-۲۰۲۰ فارغ‌التحصیل می‌شوند تجربه می‌شود. این افراد با رقابت سنگینی برای شغل‌های کمتر در سال‌های آتی روبه‌رو هستند. این اثرات بر لزوم چاره‌اندیشی فوری برای بهبود وضعیت این گروه از جامعه دلالت دارد.

منبع: دنیای اقتصاد